

2. PIELIKUMS. PADOMES 2019.GADA 15.FEBRUĀRA APSTIPRINĀJUMS FM MAKROEKONOMIKAS PROGNOZĒM

Šajā dokumentā ir sniegts Fiskālās disciplīnas padomes (turpmāk – Padome) viedoklis par Finanšu ministrijas (turpmāk – FM) izstrādātajām makroekonomikas prognozēm, kas tiks izmantotas par pamatu Latvijas Stabilitātes Programmas (turpmāk – SP) 2019.-2022. gadam (2019./22.) izstrādei, ko plānots iesniegt Ministru kabinetā 2019. gada aprīlī. Lai atbalstītu Valdības darbu pie gadskārtējo dokumentu – SP un vidēja termiņa budžeta ietvara (turpmāk – VTBI) – izstrādes, tika noslēgta vienošanās par agrīnu Padomes apstiprinājuma sniegšanu FM makroekonomikas prognozēm.

Saskaņā ar Vienošanos par sadarbību, kas parakstīta 2016. gada 8. februārī, Padome ir atbildīga par FM makroekonomisko prognožu apstiprināšanu. Prognožu apstiprināšanas procedūras laikā Padomei tika iesniegti detalizēti FM prognožu dati, tajā skaitā iekšzemes kopprodukta (turpmāk – IKP) struktūra un atsevišķu IKP komponentu attīstības scenāriji. Padome ir konsultējusies ar ārējiem ekspertiem, lai iegūtu pēc iespējas dažādus viedokļus par norisēm Latvijas ekonomikā.

Padomes pienākums ir sniegt apstiprinājumu makroekonomiskajiem indikatoriem atbilstoši Fiskālās disciplīnas likuma 20. pantā noteiktajam rādītāju tvērumam (rādītāji apkopoti 2. tabulā šī dokumenta beigās).

	2019	2020	2021	2022
Reālā IKP izaugsme				
FM (2019.g. februāris)	3,2	3,0	2,9	2,9
LB (2018.g. decembris)	3,5	3,1	–	–
EK (2019.g. janvāris) ¹	3,1	2,6	–	–
EK (2018.g. oktobris) ²	3,2	2,9	–	–
SVF (2018.g. oktobris)	3,3	3,1	3,0	3,0
Nominālā IKP izaugsme				
FM (2019.g. februāris)	6,4	5,9	5,5	5,5
LB (2018.g. decembris)	–	–	–	–
EK (2018.g. oktobris) ²	5,4	5,7	–	–
SVF (2018.g. oktobris)	5,8	5,7	5,5	5,3
Patēriņa cenu inflācija				
FM (2019.g. februāris)	2,5	2,2	2,1	2,0
LB (2018.g. decembris)	2,9	2,5	–	–
EK (2019.g. janvāris) ¹	2,7	2,1	–	–
EK (2018.g. oktobris) ²	2,7	2,4	–	–
SVF (2018.g. oktobris)	2,4	2,4	2,4	2,3
IKP deflatori				
FM (2019.g. februāris)	3,1	2,8	2,5	2,5
LB (2018.g. decembris)	–	–	–	–
EK (2018.g. oktobris) ²	2,1	2,7	–	–
SVF (2018.g. oktobris)	2,9	3,2	3,1	3,0
Izlaižu starpība				
FM (2019.g. februāris)	1,4	1,0	0,7	0,4
LB (2018.g. decembris)	–	–	–	–
EK (2018.g. oktobris) ²	2,1	1,3	–	–
SVF (2018.g. oktobris)	–	–	–	–

1.tabula. Dažādu institūciju galveno makroekonomisko rādītāju prognozes, %. Datu avoti: FM, LB, EK, SVF.

ilgtermiņa vidējā līmeņa) un investīciju apjoms (īpaši būvniecības nozarē, ko finansē Eiropas fondi). Tomēr papildus vēsturiski zemā (kopš 2009. gada) bezdarba līmeņa veicinātajam algu pieaugumam,

FM makroekonomikas prognozes ir salīdzināmas ar Eiropas Komisijas (turpmāk – EK), Starptautiskā Valūtas fonda (turpmāk – SVF) un Latvijas Bankas (turpmāk – LB) prognozēm (1. tabula). Taču inflācijas līmenis tiek prognozēts zemāks (salīdzinot ar LB prognozēm un EK prognozi¹ 2019. gadam), turpretī nominālā IKP izaugsme tiek prognozēta par līdz pat 1,0 procentpunktam lielāka (salīdzinājumā ar EK 2018.gada rudenī prognozēto).

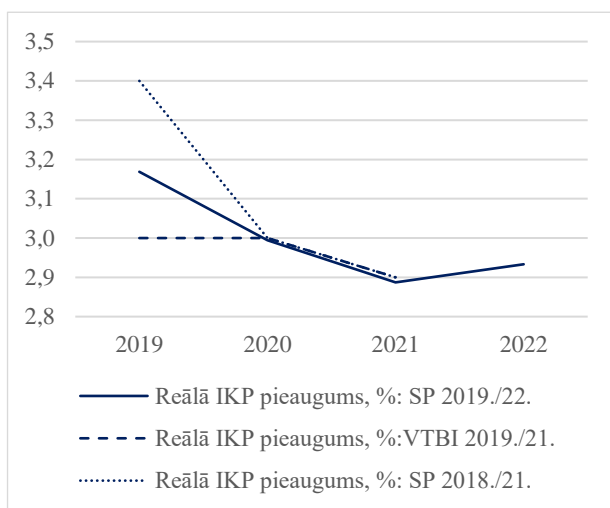
Lai gan izlaižu starpības prognoze ir paaugstināta visam laika periodam salīdzinājumā ar iepriekšējo FM prognozi, tā joprojām ir zemāka par EK prognozēto līmeni. Abas prognozes norāda uz sagaidāmo reālā IKP pieauguma samazinājumu zem potenciālā pieauguma līmeņa.

2018. gadā finanšu un transporta nozaru sniegums bija labāks nekā gaidīts, bija vērojams arī augsts konfidences rādītāju līmenis (virs

¹ Eiropas Komisijas 2019.gada ziemas prognozes. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip096_en.pdf, skatīts 07.02.2019.

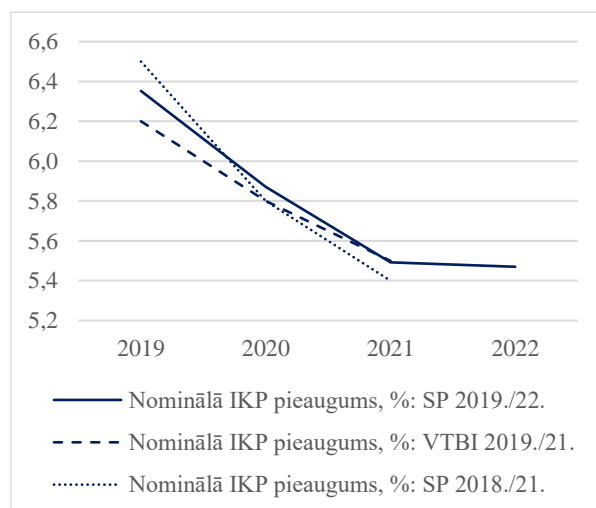
parādījušies **vājākas ārējās tirdzniecības un zemāka ārējā pieprasījuma riski**², kā arī brīdinājumi par reputāciju krīzi banku nozarē, ja nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršana netiks ieviesta MONEYVAL³ rekomendētajā līmenī.

Padome apstiprina nominālā un reālā IKP izaugsmes prognozi SP 2019./22. ar komentāriem. Salīdzinot ar iepriekšējo 2018. gada oktobra prognozi, kas tika sagatavota VTBI 2019./21. ietvaros, reālais IKP pieauguma temps 2019. gadam ir palielināts par 0,2 procentpunktiem bez izmaiņām turpmākajos gados (1. attēls). Tomēr globālā mērogā ir pastiprinājušies riski, kuru rezultātā samazinājusies ārējā tirdzniecība un ārējais pieprasījums, kas var sabremzēt prognozēto 2019. gada ekonomikas reālo pieaugumu.

1. attēls. Reālā IKP pieauguma prognoze.

Avots: FM.

2. attēls. Nominālā IKP pieauguma prognoze.

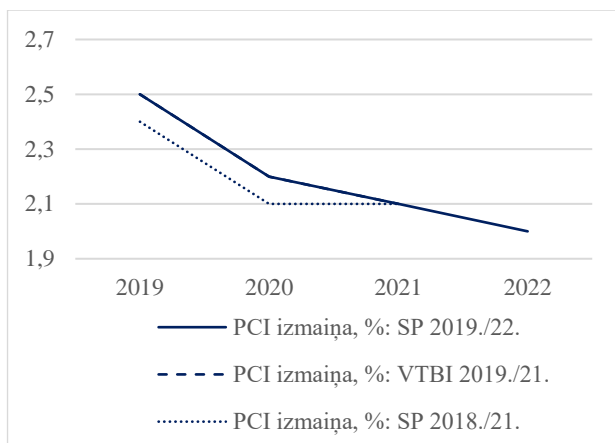
Avots: FM.

Padome apstiprina IKP deflatora un patēriņa cenu indeksa (turpmāk – PCI) izmaiņas (inflācijas) prognozi SP 2019./22. ar komentāriem. Kopš 2018. gada oktobra inflācijas prognozē nav veiktas izmaiņas (3. attēls), tomēr, kā minēts iepriekšējos viedokļos par FM prognozēm, Padome uzsver, ka spiediens uz darba algas pieaugumu no darba tirgus joprojām ir augsts, kā rezultātā inflācija varētu būt augstāka par pašreiz prognozēto līmeni, īpaši 2020. un 2021. gadā. EK (2019) un LB PCI prognozes ir augstākas gan 2019., gan 2020. gadam.

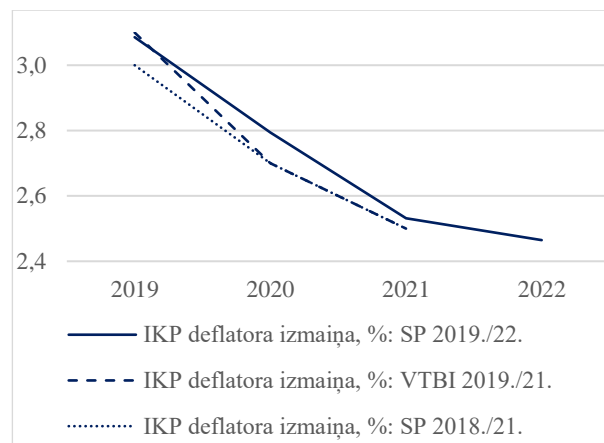
² Eiropas Komisijas 2018.gada rudens prognozes. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip089_en_0.pdf, skatīts 07.02.2019.

³ The Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism - MONEYVAL, July 2018. Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures. Pieejams: <https://rm.coe.int/moneyval-2018-8-5th-round-mer-latvia/16808ce61b>, skatīts: 07.02.2019.

"After the peak in 2017 of the economic growth in European Union (hereafter – EU), growth has moderated with emerging external demand risks and weaker external trade (domestic demand remains strong)."

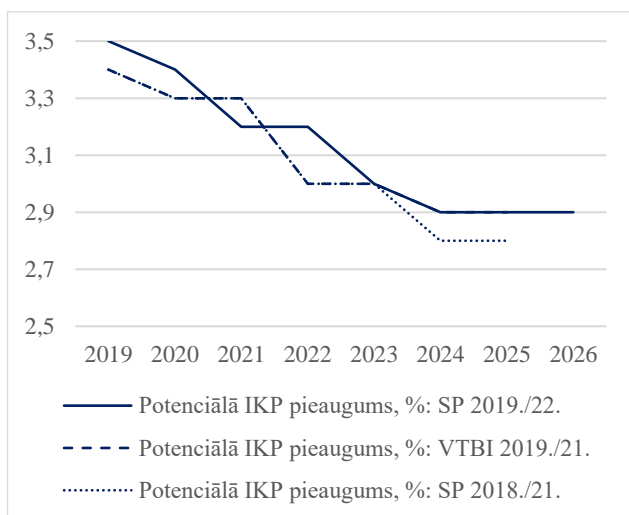
3. attēls. Inflācijas prognoze.
Avots: FM.

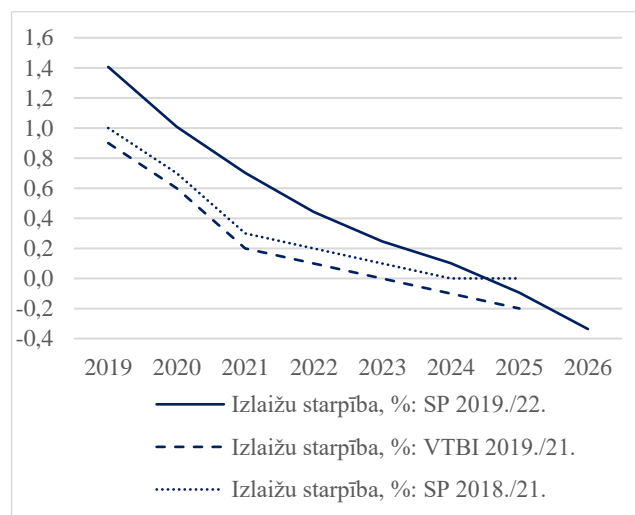
4. attēls. IKP deflatora prognoze.
Avots: FM.

Padome apstiprina potenciālā IKP izaugsmes prognozi un izlaižu starpību prognozi SP 2019./22. ar komentāriem. Potenciālā IKP pieauguma prognoze 2019. un 2020. gadam ir palielināta par 0,1 procentpunktu un 2022. gadam par 0,2 procentpunktiem. 2023. gadam tiek prognozēts 3,0% pieauguma temps, 2024., 2025. un 2026. gadam – 2,9% (šāds novērtējuma laika perioda pagarinājums nepieciešams turpmākajos izdevumu nosacījuma aprēķinos). Padome piekrīt, ka pašreizējā izlaižu starpība ir lielāka nekā iepriekš prognozēts, faktiski tā varētu būt vēl lielāka, apzinoties darba tirgus spiedienu uz inflāciju, kas samazinātu produktivitātes līmeni un mazinātu ekonomiskās izaugsmes potenciālu, kā arī palielinātu pozitīvo izlaižu starpību. Lai gan prognoze balstās uz vērtējumu par pozitīvām strukturālām izmaiņām darba tirgū, Padome norāda uz augstu strukturālā bezdarba līmeni, tāpēc darbaspēka tirgus turpina ierobežot potenciālā IKP pieaugumu.

Ekonomiskā attīstība Latvijā pašlaik ir augšupejoša cikla fāzē tuvu maksimāli iespējamai izaugsmei. Neskatoties uz to, ka 2019. gadā iespējama ekonomikas sabremzēšanās, ņemot vērā risku pastiprināšanos, tuvākajos gados arvien sagaidāma būtiska ekonomiskā izaugsme, kuras laikā valdībai jāīsteno ierobežojoša fiskāla politika un jāveido rezerves nākamajam – lejup vērstam – ekonomikas cikla periodam.

5. attēls. Potenciālā IKP pieaugums, %.
Avots: FM.

6. attēls. Izlaižu starpības, % no potenciālā IKP.
Avots: FM.

	2019	2020	2021	2022
Reālā IKP izaugsme	3,2	3,0	2,9	2,9
Nominālā IKP izaugsme	6,4	5,9	5,5	5,5
Inflācija	2,5	2,2	2,1	2,0
IKP deflators	3,1	2,8	2,5	2,5
Potenciālā IKP izaugsme	3,5	3,4	3,2	3,2
Izlaižu starpība	1,4	1,0	0,7	0,4

2. tabula. Padomes apstiprinātie makroekonomisko prognožu rādītāji, %. Dati pieejami arī MS Excel formātā⁴.

Kopumā Padome vērtē FM makroekonomiskās prognozes kā reālistiskas un tās apstiprina.

Padome vēlas uzsvērt, ka SP 2019./22. jāiekļauj jutīguma analīze, kurā tiktu novērtēti šādi negatīvi riski: bezdarba samazināšanās, kas pastiprina algu pieaugumu un inflāciju, nelabvēlīgi apstākļi ārējai tirdzniecībai un zemāks ārējais pieprasījums, Brexit ietekme; kā arī reputācijas riski banku sektorā. Līdzīgi kā iepriekšējā gada pavasara prognožu ciklā, Padome pievieno pielikumā arī ikgadējo makroekonomisko prognožu izpildes novērtējumu (MS Excel formātā⁵), aicinot arī FM turpināt pilnveidi gan jutīguma analīzes, gan iepriekšējo prognožu noviržu vērtēšanā.

Tāpat Padome gaida FM 2019.gada maijā plānoto novērtējumu par 2017.gadā uzsāktās nodokļu reformas rezultātiem, tai skaitā ietekmi uz ekonomikas ciklu.

Padome ir ieviesusi jaunu uzraudzības instrumentu – Ekonomikas siltuma karti (pieejams tiešsaistē: <http://fdp.gov.lv/ekonomikas-siltuma-karte>), lai sekotu galvenajiem ekonomikas ciklu raksturojošajiem rādītājiem. No analīzes ir iespējams novērot saliktā rādītāja "uzsilšanu" kopš 2017. gada sākuma, jo īpaši 2018. gada 2. un 3. ceturksnī, ko raksturo saspīlējums darba tirgū, vēsturiski augsta ražošanas jaudas noslodze apstrādes rūpniecībā, liels pieprasījums būvniecības, rūpniecības un pakalpojumu sektoros, mājokļu cenu indeksa un ekonomikas sentimenta līmenis virs ilgtermiņa vidējā līmeņa (skat. pielikumu⁶).

⁴ Makroekonomiskie rādītāji. Pieejami:

http://fdp.gov.lv/files/uploaded/FDP_1_08_2015_20190215_makroekonomikas_proгноzes_Piel2.xlsx, skatīts: 15.02.2019.

⁵ Ikgadējo makroekonomisko prognožu izpildes novērtējums. Pieejams:

http://fdp.gov.lv/files/uploaded/FDP_1_08_2015_20190215_makroekonomikas_proгноzes_Piel3.xlsx, skatīts: 15.02.2019.

⁶ Ekonomikas siltuma karte un ekonomikas ciklu atpazīšana. Pieejams:

http://fdp.gov.lv/files/uploaded/FDP_1_08_2015_20190215_makroekonomikas_proгноzes_Piel4.pdf, skatīts: 15.02.2019.